

„Dumnezeu dragoste este” I Ioan 4:8

We know
books

FAMILIA ORTODOXĂ

PĂRINTELE GHEORGHE HOLBEA

**„În Hristos, moartea
noastră devine un Paști”**

Unirea cea dintre noi
DE PSIH. DR. IRINA PETREA

Mitropolitul Bartolomeu Anania
– „restaurarea dragostei de oameni”
DE ANA GHEORGHIU

scrisoare de început | pag. 1

Părintele David de la Iovan Dol:
„Câți oameni purtăm în inima noastră?”

pag. 3

Dragii mei prieteni
de la „Familia Ortodoxă”

editorial | pag. 4

Unirea cea dintre noi,
de Gheorghe Fecioru

prăznuiri | pag. 8

Mitropolitul Bartolomeu Anania
– „restaurarea dragostei dintre oameni”

școala părinților | pag. 15

Cum să punem limite sau „încuietori la casă”,
de Dr. Psih. Irina Petrea

școala părinților | pag. 21

YouToube, Social Media și școala online (I)
de Lect. univ. Dr. Andrei Drăgulescu

știința de a iubi | pag. 24

Părintele Josah Trenham:
Soțul bun este un lider de familie (I)

cu noi este Dumnezeu | pag. 28

De vorbă cu Cristina Bălan:
„Nimic de la mine, toate de la Dumnezeu” (II)

cauzele bolilor | pag. 35

Dr. Bioetician Virgiliu Gheorghe:
„Dacă s-ar trata boala de la început...” (III)

pag. 40 | cuvântul duhovnicului

Părintele Gheorghe Holbea:
„În Hristos, moartea noastră devine un Paști!”

pag. 47 | teologia

Mitropolitul Amfilohie al Muntenegrului:
Cuvânt despre credință și rugăciune (II)

pag. 50 | biblioteca noastră

pag. 53 | convertiri

De vorbă cu Prof. John Gabriel Corcoran:
„Aici trebuie să fiu! Aici e locul meu!” (III)

pag. 59 | mărturii

Lupta mea, crucea mea

pag. 62 | cuvinte vii

Prințul-pelerin și calea spre Lumină,
de Sergiu Ciocârlan

pag. 66 | interviu

Jonathan Jackson răspunde:
„Dumnezeu este Artistul absolut” (II)

pag. 71 | al optulea veac

„Pentru ca oamenii să rămână oameni”,
de Irina Bazon

pag. 77 | actualități

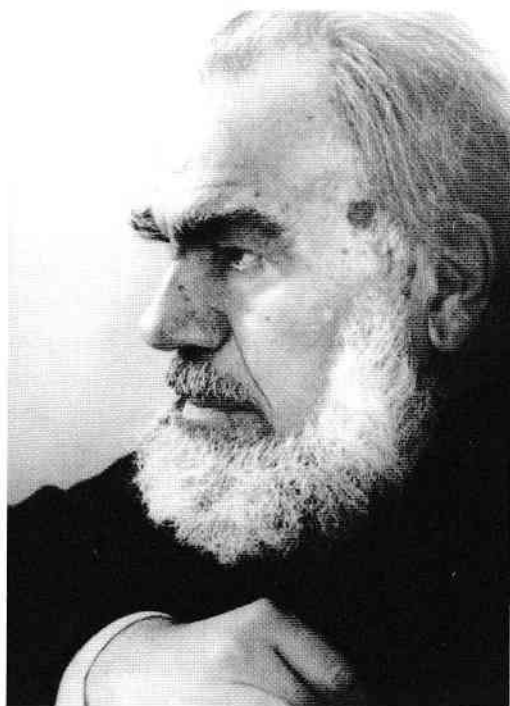
„Mă îndoiesc, deci exist” -
sau despre medicina heurupistă,
de Tatiana Petrache

pag. 79 | concursuri

URBIS We know books **Mitropolitul Bartolomeu Anania – „restaurarea dragostei de oameni”**

†31 IANUARIE 2011

Putem cuprinde oare într-un scurt articol viața unui om care a trăit nouăzeci de ani și a scris mii și mii de pagini? Viața Mitropolitului Bartolomeu recapitulează, în mic, istoria românilor din veacul al XX-lea, cu toate idealurile și îndoielile lor, cu reușite, dar și cu multe eșecuri și drame. Unii comentatori ai vieții sale au afirmat că este atât de spectaculoasă, încât ar putea furniza material pentru un film artistic de foarte bună calitate. Neîndoielnic, viața Înaltului Bartolomeu ar deveni un scenariu excepțional, la care multe producții hollywoodiene nici nu pot visa, unul plin de aventură și surprize, de multă suferință, dar și de soluții nesperate, însuflate de un spirit tenace, viu și foarte firesc. **(A.G.)**

**„Rugăciunea străbate orice zid”
(Mitropolitul Bartolomeu)**

Mitropolitul Bartolomeu Anania a trecut de-a lungul vieții prin multe și neobișnuite ipostaze: meditator, chelner, muncitor într-un atelier de confecționat garnituri pentru automobile, tâmplar. În 1942 devine monah, se înscrie la trei facultăți (Medicină, Conservator și Teologie), este liderul grevei anticomuniste și antirevizioniste a studenților din Cluj din anul 1946, ajunge un apropiat colaborator al Patriarhului

Iustinian, face șase ani de temniță grea la Aiud, apoi este trimis în America, unde petrece unsprezece ani în Arhiepiscopia Misionară a Bisericii Române. Aici ocupă diferite funcții, scrie literatură, scoate o revistă, ține discursuri în Detroit, Chicago și Honolulu, cunoaște mari personalități... Și această înșiruire de fapte poate continua pe multe pagini, culminând cu alegerea sa ca Arhiepiscop al Clujului, Vadului și

Felacului, dar și cu rectinoșterea scrierilor sale beletristice și a operei sale teologice.

Pe tot acest parcurs cu multe sușuri și pogorășuri, cu aventuri și surprize, firul roșu pe care l-a urmărit totdeauna acest uriaș al vieții noastre bisericești și culturale a fost împlinirea vocației sale principale: scrisul – sau, mai exact, slujirea prin cuvânt. Este vocația care i-a organizat întreaga viață, după cum însuși avea să mărturisească, peste ani, într-un interviu acordat Eugeniei Vodă¹: „Literatul din mine s-a născut înaintea călugărului”.

Nu este aici locul pentru o transcriere a datelor sale biografice. De altfel, a lăsat posterității două volume consistente de memorialistică², în care povestește și își descoperă cu o luciditate adesea necruțătoare propriul său parcurs istoric, dar și launtric. Nu vom purcede nici la o fugitivă evaluare a uriașei sale opere de scriitor, traducător și predicator, răsplătită către sfârșitul vieții cu felurite distincții. Critica literară a făcut și va face această evaluare cu mai multă competență, iar cititorul îi poate savura scrierile răsfoindu-le sau chiar aprofundându-le. Nu vom încerca aici decât să schișăm, din câteva mărturii, un portret sau, mai degrabă, un ecorșeu sufletesc, spre aducere aminte, dar mai cu seamă, spre întărirea noastră, pentru că pilda vieții sale, cu verticalitatea, realismul și cuvântul său viu și „terapeutic” au pentru noi efectul unei „perfuzii” de vitalitate și încredere în pronia lui Dumnezeu.

VOCAȚIA CUVÂNTULUI

Talentul și talantul acesta, pe care, cu timpul, prin multă lucrare, l-a preschimbat într-o adevărată harismă „terapeutică”, l-a moștenit de la mama sa. După spusele mitropolitului, „era o ființă duioasă, fiică de preot, cu o cultură religioasă elementară, cu foarte multă credință și evlavie, în care ne-a crescut și pe noi, copiii”. Avea un extraordinar dar de a povesti și de a reda aieva întâmplări fantastice sau reale. „Era un adevărat tezaur folcloric”, continuă el, „știa foarte multe

basme, cânta foarte frumos, ne povestea despre Iancu Jianu sau Tudor Vladimirescu, ca și cum ar fi fost ieri-alaltăieri, ca și cum ar fi fost contemporani cu ea”.

Mai târziu, încă de pe băncile școlii, ca elev al Seminarul Teologic din București, și-a cultivat conștient acest meșteșug al scrisului, fiind stimulat și încurajat de întâlniri providențiale cu literați de marcă. În treacăt fie spus, l-a avut profesor de română pe Anton Holban, cu care a legat o adevărată prietenie. De asemenea, tot aici îl cunoaște pe Eugen Ionescu, care l-a suplinat o vreme la catedră pe Anton Holban. Tânărul Valeriu își publică prima poezie la numai zece ani, devorează bibliotecile, scrie în diferite genuri, astfel încât, în jurul vârstei de douăzeci de ani, este în măsură să scoată pe cont propriu o revistă, „Dacia Rediviva”. În această perioadă, publică în mai multe reviste literare, leagă prietenii cu scriitori, participă la cenacluri, ucenicește pe lângă Tudor Arghezi și multe altele.

Într-un interviu acordat ziarului „Adevărul”³, Părintele Radu Preda, care i-a fost alături în ultimii douăzeci de ani ai vieții, spunea, legat de parcursul mitropolitului, că „este un om care s-a construit, care și-a construit o viață, care nu a făcut nimic spectaculos de pe o zi pe alta; un om muncit, care a mușcat cu sete din propria-i existență”. Din această perspectivă, se poate spune că este exponentul „unei alte lumi românești, o lume mult mai așezată decât cea de astăzi, în care valorile erau mult mai ușor de distins de falsuri și în care nu prea puteai să te impui în spațiul public prin jonglerii, prin simplul argument al autorității, că aveai, să zicem, o anume funcție. Adică trebuia să dovedești că umpli cu substanță poziția pe care o dețineai în societate”.

Mitropolitul Bartolomeu a dovedit onestitatea unui om care nu și-a propus „să facă carieră”, ci a avut în viață un urcuș constant, „trăsătură ce definește un caracter mare”. Acesta este și motivul pentru care, ani la rândul, a evitat și a amânat să devină preot, iar odată ajuns preot, a refuzat

URBIS

We know
books

de două ori să primească episcopia (prima dată, pe când era în America, iar a doua oară, la propunerea Patriarhului Iustinian), dintr-o conștiință a păcătoșeniei și nevredniciei sale, dar, nu în ultimul rând, și din dorința de a-și păstra libertatea. Mai ales libertatea de a scrie, după cum mărturisea în același interviu acordat Eugeniei Vodă: „Ca diacon, poți scrie mai ușor literatură, pentru că ai mai puțină răspundere și mai puțină poză publică”.

De-a lungul timpului, acest talent innăscut – prin trudă, asceticie, dar și prin asumarea experiențelor de viață, care i-au lărgit enorm universul sufletesc – a devenit o adevărată harismă, spre tămăduirea și folosul poporului lui Dumnezeu. Mai mult, ca excepțional cunoscător al limbii române literare, cuvântul său viu a avut un impact deosebit în atenuarea „limbajului de lemn” pătruns, inevitabil, și în sfera teologică. „În contextul în care noi suferim, și suferim și acum, de ispita limbii de lemn, cuvântul Mitropolitului Bartolomeu avea un caracter terapeutic. Era un vorbitor tămăduitor, folosea cuvântul în ipostaza lui medicală, asemenea unei cataplasme puse pe minte și suflet, atunci când suferința este acută”⁴. Nu întâmplător, peste 3.000 de oameni se adunau duminică de duminică în fața catedralei din Cluj pentru a-i asculta predicile.

VOCAȚIA ÎNSINGURĂRII

Pentru Mitropolitul Bartolomeu, însingurarea „este reacția ecologică a spiritului, care, în timpul vieții obișnuite, este poluat din toate părțile. Mai ales în tot acest bombardament informațional, cu toate aceste mijloace de comunicare, realmente, spiritul poate să fie strivit”, mărturisește despre sine în interviul acordat Eugeniei Vodă. Însingurarea, nu singurătatea, pentru că „una este să te lase alții singur, ceea ce poate fi o dramă, și alta, să te însingurezi, să vrei să fii singur. Așa că, în mod programatic, dar nu ca un ascet, mă retrag în camera mea, mă reculeg, pentru că simt nevoia să fiu cu mine însumi, să-mi purific gândurile. Nu deschid televizorul, nu deschid

aparatul de radio, nu citesc. Mă rog atât cât trebuie să mă rog. Eu sunt cel care stabilesc această măsură a însingurării”.

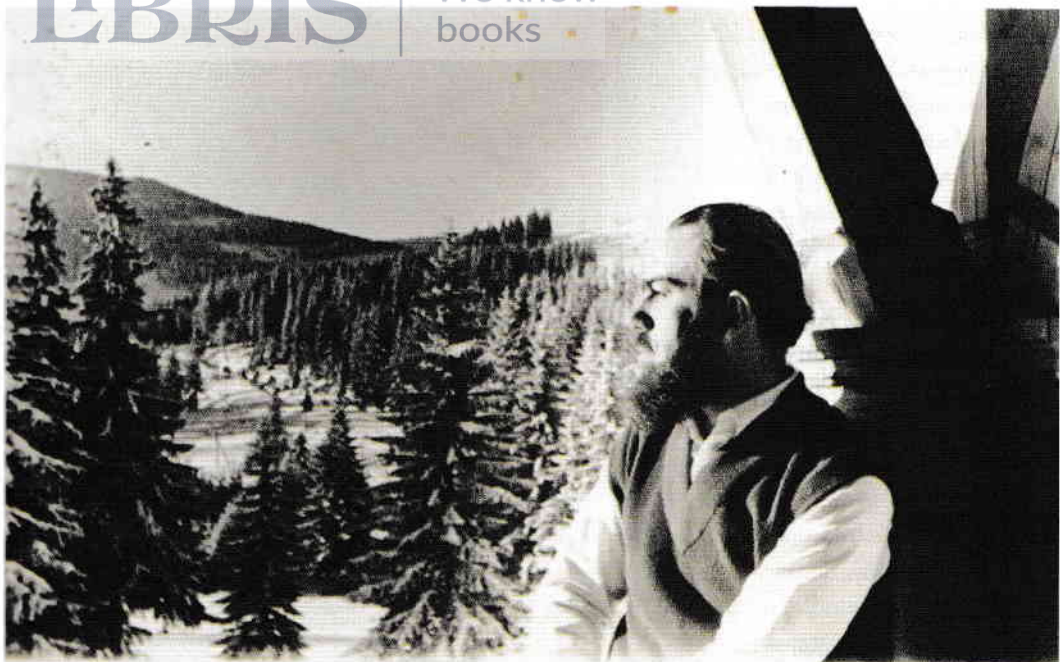
Această nevoie de însingurare, atât de specifică spiritului creator, și-a găsit împlinirea în alegerea monahismului, cu toate greutățile și îndoielile cu care s-a confruntat de-a lungul timpului în această ipostază. „Dacă m-ar fi întrebat cineva cu o săptămână înainte de a deveni călugăr dacă voi deveni călugăr, m-aș fi uitat lung la el. Am hotărât într-o zi, dar nici măcar explicația sau motivația n-o am”. Avea douăzeci și unu de ani. „În ce privește călugăria, cred că a fost mâna lui Dumnezeu, a avut El o treabă cu mine”.

A trecut, cum era și firesc, prin îndoieli și căderi, pe care le-a depășit însă cu luciditate și multă autoironie. „Prima cădere psihică am avut-o fiind proaspăt călugăr în Mănăstirea Antim, adică la un an de zile. De ce am avut-o? Pentru că cei care vin să se călugărească, mai ales la o vârstă matură, au o imagine idilică asupra mănăstirii. Au citit și ei niște cărți, acolo, Patericul, Viețile Sfinților, și constată că uneori prăpastia este foarte mare între ceea ce au citit și ceea ce au în față. De pildă, eu i-am cerut unui călugăr să-mi împrumute un curs, pentru că devenisem și student la Teologie, între timp, și mi-a zis că nu are, dar eu am văzut a doua zi că-l avea”. Această ipocrizie – un lucru mărunț, de altfel –, i-a provocat prima dezamăgire, în urma căreia părăsește Antimul și se mută la Mănăstirea Polovragi, unde primește diaconia.

Dezamăgirile și luptele lăuntrice continuă, fără însă a-l împinge să renunțe la monahism. „După doi ani de confruntare cu țelurile ideale ale tagmei, ajunsesem la concluzia că nu am vocație”. El însuși spune că niciodată nu a fost „un călugăr model, în sensul de a fi un mistic, un mare rugător, după marile modele care au fost în trecut și sunt și astăzi”.

VOCAȚIA TĂMĂDUIRII

Mitropolitul Bartolomeu mărturisește că de Dumnezeu nu s-a îndoit niciodată; s-a îndoit

„Nu vă imaginați cât este de plăcut să-ți trăiești tinerețea fără ca mai târziu să-ți fie rușine de faptele pe care le-ai făcut” (Mitropolitul Bartolomeu, tânăr)

poate de pronia Lui, dar „cel mai mult m-am îndoit de mine însumi”. S-a îndoit de om, în general, ajungând de câteva ori în acel punct critic în care nu mai putea iubi. Prima oară i s-a întâmplat după primii ani de călugărie, când s-a confruntat cu realitatea acestei vieți și a suferit o criză care i-a zdruncinat încrederea în oameni. Atunci a simțit nevoia să cunoască direct suferința umană, ca să poată ajunge din nou să iubească. „Voiam să văd suferința în carne și oase, nu doar suferința din cărți și suferința romantică” – așa că s-a hotărât să se facă medic, fără însă a avea intenția să renunțe la scris, pe care totdeauna l-a socotit vocația sa principală.

Modelul său în acest nou parcurs devine Victor Papilian, anatomist, scriitor, decan al Facultății de Medicină a Universității din Cluj. Profesorului Papilian îi mărturisește deschis criza prin care trecea:

„– Eu nu-L caut pe Dumnezeu, eu pe om l-am pierdut. Vreau să-l pipăi întru dragostea

lui și să urlu: este! Începând cu mine.

I-a plăcut trimiterea la Arghezi. M-a ascultat cu luare-aminte.

– Gândul dumitale e bun. Fă-te medic!”.

Medicina însăși este o „artă” de tămăduire a omului, îi explică profesorul. „Medicina, dragul meu, e mai întâi o artă. Uită-te la preparatele acestora anatomice. Mai târziu vei înțelege din ele ce sublimă operă de artă este omul. Să-l tratezi pe bolnav ca atare: o operă deteriorată, de timp sau de agenți patogeni, pe care dumneata, cu arta dumitale, îți propui s-o restaurezi, pe cât se poate, în frumusețea ei originală.

– Eu însă doresc o restaurare a dragostei de om”, insistă învățăcelul.

„– Asta presupune, neapărat, o anume cantitate de jertfă. Când spunem aceasta, ne gândim veșnic la Meșterul Manole. Or, jertfă fără dragoste nu se poate, n-ar avea nici un sens, iar dacă nu are un sens, nu înseamnă nimic. O știi de la Pavel”, conchide marele Profesor⁵.

IUBIS

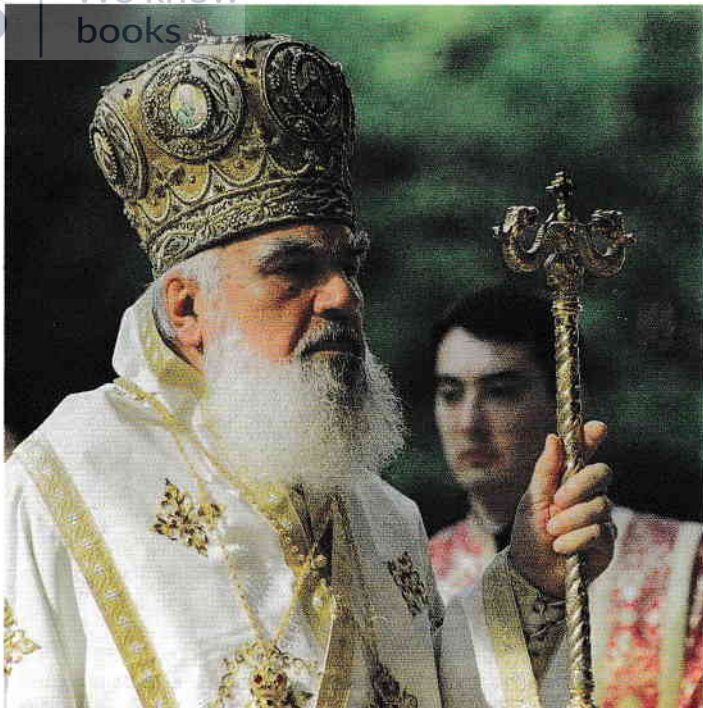
We know
books

Astfel, la îndemnul lui Victor Papilian, se înscrie, ierodiacon fiind, la Medicină și Conservator, însă, în cele din urmă, fiind exmatriculat din motive politice, în urma implicării sale în greva studențească de la Cluj din 1946, va termina, providențial, numai Teologia.

A doua criză majoră de pierdere a încrederii în om are loc în anii de pușcărie când, văzându-se trădat și calomniat de prieteni și apropiați, își dorește să nu mai vadă omul cu ochii. Așa că hotărăște să se muteze, orbindu-se. „Eram în închisoare și mi se apropia procesul, în 1959. Înainte de proces mi s-a dat dosarul, ca să-l citesc. Era o formalitate. L-am citit, avea

1250 de pagini și am văzut că unii dintre prieteni și cunoscuți erau acuzatorii mei în acest dosar. Și atunci am avut o cădere psihică. Știam că este posibil să fie contrafăcut, dar totuși căderea a fost. Am simțit atunci că intru în iadul pe care Dostoievski l-a definit ca neputința de a mai iubi. Da, am simțit că nu mai pot iubi oamenii. A fost o reacție pur omenească, sub-omenească, la trădarea oamenilor”.

Își pregătește cu luciditate o andrea dintr-o coadă de pieptene din plastic și alege un moment în care nu era foarte supravegheat: „Și am zis s-o fac între orele 2-3, când gardienii sunt mai somnoroși și vigilența lor este mai mică. Încercam să mă întăresc ca, după ce îmi scot un ochi, să nu am slăbiciunea de a nu merge și la celălalt. Mi-am zis că e caraghios ca, în loc de orb, să fi chior. Și, așteptând acest moment, eram cu fața în sus și am ațipit. Am avut un vis în care

**„Când te găsești în fundul prăpastiei
să nu disperi, iar dacă ai ajuns în vârful
muntelui să nu amețești” (IPS Bartolomeu)**

se făcea că sunt pe apa Bistriței, pe o plută, dar pluta mergea în susul apei. Mergeam așa, ca o statuie și, deodată, lângă mine, a apărut Milica, sora mea nevătătoare. Nu mi-a spus nimic, nici eu nu i-am spus nimic și mergeam amândoi, ca două statui, în susul apei. La un moment dat, pluta s-a apropiat de un mal dulce, jos, ea a făcut pasul și s-a desprins de plută și mi-a spus aceste cuvinte: «Ai grijă! Nu ai dreptul să-i fii povară nimănui!». Și cu aceasta, căderea psihică a dispărut, eu m-am trezit, am luat andrea, am rupt-o și am aruncat-o. Milica a intervenit într-un moment crucial al vieții mele. Și am reînvățat să iubesc oamenii”, încheie el.

Toate aceste încercări l-au pregătit pentru a practica un alt fel de medicină – una a suferințelor, după cum avea să mărturisească tot la „Profesioniști”: „Ori de câte ori pot să aduc o mângâiere sau o bucurie unui om, o fac, căci

nu este o mai mare bucurie decât aceea de a-și bucura semenul său. Și sunt foarte fericit atunci când vine cineva la mine cu o povară sufletească și pot să-i spun măcar o vorbă bună, de încurajare și de mângâiere. Și să nu dispere, chiar dacă este în fundul prăpastiei!”.

VOCATIA LIBERTĂȚII

Un om creator, un om de litere și, mai mult, un om cu harisma „terapeutică” a cuvântului nu se poate forma și manifesta decât în libertate. Dar nu despre libertatea fizică și politică este vorba – de care adesea însuși a fost lipsit –, ci de o debordantă libertate interioară, pe care și-a manifestat-o pe toate planurile, până la sfârșitul vieții.

Să ne amintim că a făcut șase ani de temniță grea la Aiud, cu o condamnare de 25 de ani, primiți după o parodie de proces, vrednic de condeiul lui Kafka. Concluzia acestor ani de experiențe-limită este sintetizată în discursul pe care îl va ține peste ani, după eliberare, în aceeași închisoare Aiud, de data aceasta ca arhiepiscop venit să sfințească biserica închisorii: „Fraților, și eu am fost ca voi! Nu are importanță că ești deținut politic sau deținut de drept comun. Privățiunea de libertate este marea dramă pe care o trăiești, nu foamea, nu frigul, nu setea, ci faptul că nu ești liber. Important e să vă păstrați libertatea interioară, căci libertatea interioară îți dă șansa de a te transforma. Libertatea interioară presupune posibilitatea de a-ți asuma suferința, iar suferința asumată nu mai este o adevărată suferință. În această asumare există șansa transformării, există șansa ca din rău să devii bun. Biserica e plină de criminali care au devenit sfinți și de desfrânate care au devenit sfinți”.

Momentul acesta, al revenirii la Aiud într-o cu totul altă ipostază, îi adevărește și îi întărește încrederea în minunata pronie a lui Dumnezeu: „Am fost foarte emoționat să-i văd în poartă pe vechii mei prieteni și co-pușcăriși: pe Părintele Băbuș și Părintele Sofian, care m-au așteptat. Vedeam aceeași poartă pe care intrasem în toamna lui 1960

în lanțuri, adus de la Jilava, după trei zile de transport pe tren cu duba specială, căci condamnații cu peste 20 de ani trebuia să fie transferați în lanțuri. Și pe aceeași poartă intram acum ca arhiereu, cu mantia pe umăr, ca să sfințesc o biserică. Păi, nu-i asta lucrarea lui Dumnezeu?”.

După experiențele din închisoare, profund traumatizante în plan omenesc, lovituri care i-au furat ceea ce noi numim „anii cei mai frumoși” și i-au frânt ascensiunea profesională, clipe în care a băut până la capăt paharul decăderii și neputinței umane, „Părintele Bartolomeu” dobândește libertatea de a ierta și a iubi. Dar nu o vede ca pe o realizare proprie, ci mărturisește cu realism cât de greu a ajuns aici, cu ajutorul duhovnicului său, Părintele Arsenie Papacioc: „I-am spus odată părintelui meu că este o persoană pe care îmi este foarte greu s-o iert. «Știiți ce se întâmplă?», mi-a răspuns el. «Vă faceți un rău! De ce s-o purtați în cârcă, ca pe-o povară? Iertați-l și dați povara jos, ca să rămâneți un om liber!». Așa am înțeles că fiecare dușman pe care nu l-ai iertat este o povară pe care o porți în cârcă și care te cocoșează”, mărturisește mitropolitul.

LIBER FAȚĂ DE SINE ÎNSUȘI

O altă fațetă a libertății interioare, care l-a costat foarte mult, este aceea de a nu se fi lăsat anexat politic. „Atunci nu te iartă nici Stânga, nici Dreapta”, spune cu amărăciune. „Stânga te aruncă în brațele Dreptei, spunând că ești legionar, iar Dreapta te aruncă în brațele Stângii, spunând că ești comunist sau securist”. Aceasta a fost cea mai grea cruce a vieții sale, care l-a însoțit până la sfârșit. În fața tuturor acestor aluzii viclene sau acuzații fățișe, mitropolitul face o declarație publică, în care afirmă: „Nu am colaborat cu Securitatea, nici cu angajament, nici fără angajament, nici sub nume propriu, nici sub nume conspirativ, nici în libertate, nici în detenție, nici în țară, nici în străinătate. Sunt de acord ca dosarul meu de la Securitate să fie deschis, studiat și, la nevoie, publicat!”.

În acest context, dorind să scoată Biserica din sfera suspiciunilor și acuzațiilor post-decembriste de colaboraționism, le propune colegilor săi sinodali ca aceste lucruri să fie rezolvate mai întâi în interior: „Haideți, fraților, ca, până să vină CNSAS-ul sau alte instituții să ne facă ordine în istoria noastră recentă, să ne lămurim noi pe noi înșine!”. Acesta este motivul pentru care a cerut, de pildă, ca viitorii candidați la episcopat să declare pe proprie răspundere că nu au colaborat cu Securitatea.

Mitropolitul s-a arătat liber și față de propria-i „glorie” de față bisericească, dar și de literat, pentru că niciodată nu a acceptat să fie lingusit, cu atât mai puțin de subalternii săi. Tot la „Profesioniști” mărturisea: „Când m-am trezit episcop, din prima zi, mi-am luat rolul în serios și i-am avertizat pe colaboratorii mei să nu încerce să mă lingusească, și nici măcar să mă lăude. Îl voi pedepsi pe cel care va încerca, într-un fel sau în altul, să spună că am scris bine, că sunt talentat, că am apărut la televiziune cu Eugenia Vodă și, deci, am căpătat o aură de glorie în plus. Chiar ca literat, prefer să fiu desființat de un critic literar de meserie, decât să fiu consacrat de subalternii mei”.

Astfel, și-a păstrat libertatea interioară, detașându-se chiar de poziția sa și relativizându-o, reușind să-și vadă limitele și, mai ales, misiunea încredințată lui de Dumnezeu prin această poziție: „Mă simt un om liber, am curajul să-mi spun opinia, oriunde. Și în Sinod spun ceea ce cred eu, convingerea mea, și realmente indispon, îmi creez inamici. Dar nu-mi pasă de treaba aceasta, eu mi-am făcut datoria să spun ceea ce cred”.

De-a lungul existenței sale, au fost momente în care și-a dovedit libertatea față de moartea însăși, ca în episodul următor, emblematic pentru noi, cei din ziua de azi, terorizați de pandemie. Vărul său, Aurel, bolnav de TBC, zăcea pe patul de moarte, abandonat chiar de propria-i familie. Dar să-l ascultăm

povestind pe însuși mitropolitul: „L-am văzut slab, aproape scheletic. M-am dus și m-am așezat pe marginea patului, căci, mi-am zis că, dacă nu mă duc la el și nu-l îmbrățișez, va muri neîmpăcat, chiar ca un om părăsit de toți. Și nu aveam dreptul ca acest om să moară trist. M-am dus, m-am așezat pe marginea patului, l-am mângâiat: «Ce faci, Aurel?». De-abia vorbea. L-am sărutat și mi-am luat rămas bun de la el. Și nu m-am îmbolnăvit”.

Se spune că în ultimii ani de viață ținea pe birou Testamentul lui Ștefan cel Mare, pe care, parțial, îl socotea și propriul lui Testament⁶: „Doamne, numai Tu singur știi ce a fost în inima mea. Nici eresurile cele înșelătoare, nici focul vârstei tinerești n-au putut-o sminti, ci au întărit-o pe piatra care este Însuși Hristos, pe a Cărui Cruce de-a pururi la piept îmbrățișată ținând, viața mea am închinat-o, având nădejde nesmintită printr-însa la Părintele veacurilor.”

Să avem parte de rugăciunile sale! ■

**Material realizat
de Ana Gheorghiu**

¹ „Profesioniști”, TVR1, 2003, <https://www.youtube.com/watch?v=13D8dHb6K88>

² Valeriu Anania, „Memorii”, Editura Polirom 2008; Valeriu Anania, „Rotonda plopilor aprinși. De dincolo de ape”, Editura Polirom 2009.

³ https://adevarul.ro/cultura/spiritualitate/spectaculoasa-viata-mitropolitului-bartolomeu-anania-laadevarul-live-1100-1_552604a4448e03c0fd653b3b/index.html

⁴ Idem.

⁵ Idem, „Rotonda plopilor aprinși”, p. 106.

⁶ <https://soundcloud.com/m-rez-sihastria-putnei/radu-preda-despre-parintele-mitropolit-bartolomeu-anania-3>

Cum să punem limite sau „încuietori la casă”

Auzim adeseori expresia: „El este jumătatea mea”, cu sensul de partener ideal de viață. Doi oameni pot forma „jumătățile” unei relații de iubire, dar, din păcate, multă lume traduce această metaforă aproape literal: „Fără el, eu nu pot funcționa, pentru că aș fi om doar pe jumătate” sau „Dacă nu am și eu o jumătate, nu sunt un om întreg”. Cuvintele se încheagă în gânduri, și din gânduri se nasc emoții, convingeri și chiar un anume mod de viață. Cuvintele au forța de a ne modela mintea, de a crea realitatea noastră subiectivă, de a ne autosugestiona. Cuvintele poartă în ele forța de a crea sau de a distruge, de a (ne) vindeca sau de a (ne) îmbolnăvi, de a face bine sau de a face rău. De aceea, e important să fim atenți la cuvinte – nu doar la cele pe care le rostim, ci și la cele pe care le gândim. **(I.P.)**

Dacă un cuvânt precum „jumătate” ajunge să mă definească în lumea mea interioară, există atunci riscul ca un alt cuvânt – „întreg” – să nu mă mai reprezinte decât dacă sunt în relație cu cel pe care îl consider „jumătatea mea”. Să nu uităm însă că Dumnezeu ne-a făcut desăvârșiți, după chipul și după asemănarea Sa, iar sufletele noastre sunt întregi, iar nu „pe jumătate”. Ne-a lăsat puterea de a iubi și, din iubirea care există între două ființe întregi, depline și independente, se formează un alt întreg, o nouă unitate, diferită și complet funcțională: cuplul. Ne-a lăsat, de asemenea, miracolul zămislirii de prunci – din doi oameni întregi, complet funcționali, se naște un al treilea, întreg, funcțional.

Relațiile fuzionale, „totale”, fie între parteneri, fie între părinți și copiii lor, sunt nesănătoase. În astfel de relații, limitele personale sunt mutabile, vag formulate și constant încălcate, motiv pentru care senzația trăită poate fi de pierdere a sinelui, de sufocare, de înrobire.

Concluzia: cu sau fără cineva alături, suntem întregi atât la trup, cât și la suflet. Însă, așa cum trupurile suferă uneori amputări, și sufletele ni se pot „ciobi” prin abuz și exploatare, printr-o educație distorsionată, prin traiul în mijlocul unor persoane cu suflete „ciobite”. Oamenii ajung în situații teribile de exploatare și abuz pentru că nu au învățat cum să pună limite sănătoase între sine și restul lumii. Limitele personale definesc „ce sunt eu” și „ce nu sunt eu” (ce vreau/ce nu vreau; ce admit/ce nu admit; cum accept/cum nu accept să fiu tratat de ceilalți). Limitele personale sunt reguli și granițe pe care indivizii și le impun în relația cu alte persoane. Aceste limite au la bază convingeri, atitudini, credințe, valori personale, și exprimă modul în care o persoană înțelege să fie tratată de ceilalți. De exemplu:

- nu doresc ca cineva, chiar și o persoană apropiată, să-mi umble în lucrurile

personale fără permisiunea mea;

- nu dau voie nimănui să mă umilească în public sau între patru ochi. Indiferent de situație, există întotdeauna un mod civilizat de a discuta;
- nu accept să lucrez multe ore peste program, deoarece timpul petrecut cu familia este foarte important pentru mine. În cazul în care acest lucru nu poate fi reglementat, pot decide să-mi dau demisia. Cel care nu are curajul să-și apere limita timpului de lucru, din teama de a nu fi concediat sau de a nu pierde o avansare, va accepta o mulțime de situații nedorite, se va simți exploatat, exasperat, obosit, neputincios, frustrat, furios – dar furia nu și-o va manifesta la adresa agresorului, ci față de sine sau față de cei din familie.

LIMITE SĂNĂTOASE ȘI LIMITE NESĂNĂTOASE

Exemple de limite sănatoase, într-o relație de cuplu: sunt singurul responsabil de fericirea

Foto: Mel Losavski Dreamstime.com

URDIS

We know
books

mea; pot avea prieteni și mă pot întâlni cu ei; comunicarea noastră este deschisă și onestă; respect diferențele dintre noi; exprim în mod onest ceea ce-mi doresc; accept că relația se poate sfârși.

Exemple de limite nesănătoase, într-o relație de cuplu: fericirea mea depinde de partenerul meu, fără de care sunt incomplet; ne suntem suficienți unul altuia, deci nu mai avem nevoie de de prieteni; concep tot felul de jocuri psihologice și manipulez lucrurile în favoarea mea; sunt gelos; nu pot solicita ceea ce-mi doresc, celălalt ar trebui să știe; nu pot concepe că relația noastră s-ar putea sfârși.

În relația copil-părinte, limitele sănătoase ar fi: pot avea o viață personală, în afara relației cu copilul meu; comunicarea noastră este deschisă și onestă; respect diferențele dintre noi și nu le iau ca pe ofense personale; exprim în mod onest ceea ce-mi doresc; accept că fiul meu ajuns adult are o viață proprie, o familie proprie.

Iar limitele nesănătoase, în relația copil-părinte, ar fi: fericirea mea depinde de copilul meu, căruia m-am dedicat; în viața mea nu mai este loc pentru nimeni altcineva în afara copilului meu, numai pentru el trăiesc; manipulez situațiile în așa fel încât copilul să facă ceea ce eu consider că este cel mai bine pentru el; nu accept ca fiul meu să aibă alte valori decât ale mele, căci mă simt nerespectat, ca părinte; nu pot solicita ceea ce-mi doresc, căci copilul meu ar trebui să știe ce vreau, așa cum și eu știu ce-și dorește el; voi fi întordeauna o persoană-cheie în viața copilului meu și a copiiiilor lui, voi avea un cuvânt greu de spus în deciziile pe care le va lua, ca și educarea copiilor săi, pe care îi voi crește ca pe copiii mei.

Limitele personale sănătoase ne ajută să ne protejăm de abuz și de deturnare a scopurilor și obiectivelor noastre. E suficient să ne gândim la metafora unei case fără încuietori: oricine poate intra și o poate jefui după bunul

plac. Punem încuietori la ușile caselor noastre și, adesea, sisteme de supraveghere sofisticate, spre a ne proteja avutul, punem parole spre a ne proteja informațiile personale și banii, dar adesea nu știm să punem limite sănătoase între noi și alte persoane, lăsându-le să dea buzna în sufletul nostru, să ne abuzeze, să ne devalizeze, să ne provoace suferințe și pierderi.

Încălcarea limitelor noastre personale de către alte persoane cărora copilul care am fost nu li se poate opune ne „ciobește” psihicul, în timp, lucru care se traduce, în cele din urmă, prin disconfort, suferință, devastare, pierdere. Părinții, bunicii, familia nucleară și cea extinsă sunt matricea unde fie învățăm că avem limite și dreptul de-a ni le apăra dacă sunt încălcate, fie învățăm că nu avem și, prin urmare, putem abuza sau fi abuzați.

DE CE NU PUTEM PUNE LIMITE?

Adeseori, dificultatea de a pune limite între sine și restul lumii vine din copilărie, atunci când:

- Am suferit abuzuri fizice, sexuale sau emoționale repetate, învățând astfel că este acceptabil, chiar „normal” să trăim aceste experiențe rele fie pentru că nu merităm ceva mai bun, fie pentru că cineva ne-a convins că toată lumea trece prin așa ceva, și a normalizat pentru noi anormalul.
- Am fost certați și amenințați cu retragerea iubirii pentru că am îndrăznit să ne opunem, direct sau indirect, la ceea ce am simțit că nu ne face bine. Multora dintre noi, ne sună foarte cunoscut cuvinte precum: „Dacă nu mănânci tot, mă supăr! Înseamnă că nu mă iubești și, dacă nu mă iubești, nici eu nu te mai iubesc!”.
- Am fost manipulați prin vinovăție, învățând astfel că e rușinos să spui „nu”: „Hai, nu fi copil rău, du-te la mătușa Geta și dă-i un pupic, dacă nu vrei să se supere mama pe tine. Cum se poate să nu o pupi pe mătușa Geta?! Ea te iubește așa de mult!”.